

графичке реализације поткрепљено је покретање „усмених новина“ у Лесковцу (1945?), а библиографски извори сведоче и о изложби „Златовез“ у Народном музеју у Врању из 1995. године.

У последњих неколико година библиотекарство у Србији настоји да осим књига и периодике представи и завичајне фондове народних библиотека и посебно њихове колекције некњижне грађе. Допринос том ставу је и каталог фотографија Народне библиотеке „Стеван Сремац“ из Ниша *Из албума старој Ниша* (2009) ауторке (и каталога и фотографија) Марије Чупић. Изложба *Скривено благо би-*

блиотека Србије са „Библионета“ (Пожаревац, 2010) представљена је у многим срединама.

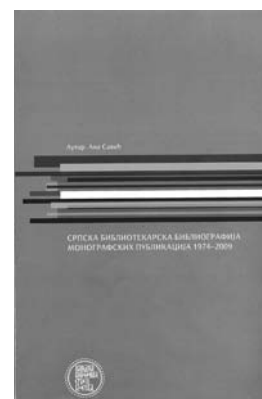
Визуелна, графичка, сликовна библиотечка грађа чини респектабилни део збирки наших народних библиотека. Овај „каталог о каталозима“ на најбољи начин, материјалима који се свакодневно допуњавају новом грађом, потврђује констатацију Александре Самокал-Јовановић из предговора *Визуелном благу библиотеке југоисточне Србије* да књига није „и једино благо којим располажемо.“³

³ Исто, [3].

Српска библиотекарска библиографија

Александар Радовић
Библиотека Матице српске, Нови Сад
arradovic@yahoo.com

Савић, Ана. *Српска библиотекарска библиографија монографских публикација: 1974 – 2009*. Београд: Народна библиотека Србије, 2010.

Ауторка наводи да је књига израђена на основу креираних и редигованих записа електронског каталога Народне библиотеке Србије и записа преузетих из узајамне библиографске базе података COBISS.SR, као и да је мањи број библиографских јединица урађен на основу каталожких листића који су се налазили само у лисним каталозима НБС и накнадно су за те публикације креирани записи у електронском каталогу.

Библиографска грађа у *Српској библиотекарској библиографији монографских публикација* садржи 2.256 јединица сређених азбучно по ауторским одредницама или насловима публикација, а регистри омогућавају „пресек“ српског библиотекарства кроз имена, предмете, наслове, преводе, издања и хронологију. Овај „протокол“ презентованог материјала у складу је са стручним тумачењима да је „библиографија (је) коначно уобличена тек пошто је заокружена индексима и напоменама...“¹

Ана Савић у *Предговору* истиче да је предмет ове књиге „библиотекарство у ужем смислу“, заједно са монографским публикацијама о библиотечком законодавству, штампарству, као и о ауторским правима. Анализиране су и теорије менаџмента и маркетинга и њихова примена у библиотекама, јер је „библиотекарству као мултидисци-

плинарној науци (је) тешко одредити границе.“² Из истих разлога, библиографским прегледом обухваћене су и тзв. граничне области попут комуникологије, психологије стваралаштва и информатике. Ана Савић овим радом, који у професионалном смислу представља подухват, наставља библиографску традицију установљену у Народној библиотеци Србије седамдесетих година XX века. Тада је библиограф Ксенија Лазић, некадашња начелница Библиографског одељења НБС, у часопису *Библиотекар* објављивала *Библиографску грађу о библиотекарству у Србији од 1868. до 1974. године*, а од 1981, под уредништвом исте ауторке, излазила је *Југословенска библиотекарска библиографија*.

Обим публикације (492 стр) потврђује да је „индекс анализа“ један је од поузданијих параметара за „скенирање“ српског библиотекарства од 1974. до 2009. године.

На основу *Хронолошкој рејистира* стиче се увид у „библиотечку тематику“ од средине седамдесетих година XIX века до прве декаде новог миленијума.

„Најстарија публикација“ објављена у *Српској библиотекарској библиографији монографских публикација* је *Bibliografski opis ulaznih lista u AGRIS sistemu* (Београд: Институт за нуклеарне науке „Борис Кидрић“) Соње Антонијевић из 1974. године. Последња монографска публикација наведена у хроноло-

¹ Александра Вранеш, *Основи библиографије* (Београд: Народна библиотека Србије, 2001), 34.

² Ана Савић, *Српска библиотекарска библиографија монографских публикација: 1974 – 2009* (Београд: Народна библиотека Србије, 2009), 16.

шком низу је *Из албума старе Ниша: фототрафије* (Ниш: Народна библиотека „Стеван Сремац“) из 2009. године.

Током седме деценије прошлог века, домаће библиотеке стварају „петогодишње и остале планове развоја“, проширују матичне службе које статистичким методама анализирају стање у библиотекама (*Анализа о стању и положају високошколских и специјалних библиотека на подручју уже Србије*, Београд, 1975). Библиотекарство осамдесетих година обележава интересовање за промотивне активности библиотека, а књига „брендирани“ наслова објављена је 1985. године (Равао Кобаš: *Marketing и bibliotečno-informacijskoj djelatnosti*, Огаšје, 1985).

Иако су се „кризне“ деведесете одразиле и на књигу, капитални национални пројекти нису обустављени. Објављене су *Српска библиографија: књије: 1868 – 1944* (од 1990. до 1999. објављено тринаест томова у Народној библиотеци Србије) и пројекат *Фирилске рукописне књије Библиотеке Матице српске* (од 1990. до 1999. године објављено је седам публикације у едицији која прати српску књигу од „јеванђеља до поученија“).

У „објективу“ Ане Савић нашли су се издавачи од „Атељеа 63“ из Алексинца (*Библиокарство у Алексинцу и околини: од 1866. до 2006. године* Миодрага Спирића, Јелене Митровић и Мирослава Видосављевића, Алексинац, 2006) до „Графосрема“ из Шида са публикацијом *Zbirka propisa о штампи и другим sredstvima јавног информисања* (Šid, 1978). Највише издавача „библио литературе“ налази се у Београду, у бројчаном смислу убедљиво предњачи Народна библиотека Србије (раније Народна библиотека СР Србије), са 461 издањем.

Библиограф Ана Савић није пропустила да истакне важност Новог Сада као културног и библиотечног центра, а ову чињеницу документују издања, између осталих, Змајевих дечјих игара, Новосадског сајма и Научног института за ветеринарство. Осим носилаца издавачких права из Београда и Новог Сада, наведен је списак издавача из Врања, Вичите, Гуче, Малог Црнића, Бачке Тополе и других места.

Именски регистар почиње са „Абрамовић, Ивана (уредник)“ а завршава „Wunder, Julius види Вундер, Јулиус“. Према подацима које је прикупила Ана Савић, библиотекар са највише каталогизираних библиографских јединица је Лазар Чурчић са тридесет и четири „поготка“ у електронској бази података COBISS. Чурчића, истакнутог стручњака за стару српску рукописну и штампану књигу (*Српске књије и српски писци 18. века; Казивања о Библиотеци Матице српске и друге*), следи Доброло Аранитовић, библиограф са највећим бројем „уписаних“ персоналних библиографија (писао између осталих о Андрији Б. К. Стојковићу, Петру Ш. Влаховићу и Миодрагу Цекићу).

Иако је ова књига посвећена библиотекарству на нашим просторима, истраживања Ане Савић потврђују значајно присуство страних истраживача у српском библиотекарству. Неки од њих су: Alexander Gwen, Barbu Vasa, Virag Tereza, Elazar Samuel, Imami Petrit, Kleminson M. Ralf, Mađunkov Mitko и Pitri Nauard.

Предметни регистар је поуздани „водич“ кроз теме које су у монографијама (и посебним отисцима!) обрађивали наши библиотекарски. „Апликативни програми“ и „веб презентације“ једино се овде „додирјују“ са историјама манастира (Дечани, Ђурђеви Ступови, Света Гора), кристалографијом

и латинском палеографијом. Предметни регистар презентован је на четрдесет и једној страници „књиге о књизи“ коју је годинама исписивала Ана Савић. Предметна класификација следи децималну која је дата према принципима Универзалне децималне класификације. Библиографски прилог Радомира Ђорђевића *О hipotezi и њеној ulozi и пауси* индексан је са UDK 016:001.5, док је „употреба броја“ 929 (појединачне и збирне биографије) веома фреквентна јер је објављено неколико стотина персоналних библиографија.

Регистар наслова иде од *Abstracts до YUMARC формата, радно окружење и команде Библиотечког софтверског система БИСИС*. Један од првих наслова који „скреће пажњу“ је *Архивски фронтиспис и декоративни иницијали минеја за јануар у архиву Бујарске академије наука бр. 19* Маре Харисијадис. Библиографским прегледом Ана Савић извештава о наслову *Именички суфикси у Хиландарском медицинском кодексу* из 1994. године. Једно од последњих дела наведених у *Српској библиокарској библиографији монографских публикација* је *Штампарство у ужичком крају: 1537 – 1987*, објављено поводом 450 година Рујанске штампарије. Унутар корица ове специјалне библиографије налазе су и наслови: *Vesnik tragedije, Гласоноше времена, Magnit tempus* као и дело *Ти, међушим* о књижевном Београду. Ипак, термини „библиографија“, „каталог“, „књиге“ најчешћи су главни стварни наслови монографских публикација из библиотекарства у опсервираном периоду.

Највећи број публикација (57) преведен је са енглеског језика, а наши библиотекарски су седамдесет пута ауторске и приређене библиографске изворе преводили на тај језик. Од књиге *Prostori за tinejdžere* Volana Tejni Kimberlija (Београд: Филолошки факултет, 2009) до *Pirata digitalnog doba* Džona Ganca и Džeka Ročestera (Београд: Clio, 2007) ређају се наслови превода са енглеског језика. Објављени су међународни каталогски стандарди: ISBD(G), ISBD(ER), ISBD(NBM), ISBD(S), ISBD(CR), а у три наврата ISBD(M). Заступљена су и издања на немачком језику, од *Матије књије* Хермана Хесеа до *Хишлерове личне библиотеке* Тимотија В. Рајбака. Француски библиотекарски (Пјер Бајар, Фредерик Барбије и Жоел Милер), писали су о широком кругу тема од историје књиге, менаџмента у библиотекама, а преведено је и дело *Кинески идеограми* Анри Мишоа. Насловом *Са свећеничких извора*, у овом избору заступљен је Ђорђе Трифуновић (превод дела текста са црквенословенског језика), а *Тийк архиепископској Никодима*. Књ. 2 написан је на старогрчком језику.

Књига *Српска библиокарска библиографија монографских публикација* Ане Савић објављена је у едицији „Специјалне библиографије“ (књига 5) Народне библиотеке Србије и препоручена рецензијом мр Здравке Радуловић у којој се истиче да „овај тип публикације сврставамо у ред приручника библиографског карактера, које припадају низу незаобилазне литературе у фондовима свих референсних збирки по већим и мањим библиотекама. Посебно треба истаћи да ће ова грађа бити извор драгоцен података како за библиотекарство тако и за студенте библиотекарства, али и за све оне научне раднике који се баве проучавањем историје књиге, писма и развоја библиотекарства уопште“³.

³ Рецензија у: Ана Савић, *Српска библиокарска библиографија монографских публикација: 1974 – 2009* (Београд: Народна библиотека Србије, 2009), 10.